

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-2

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52

Volume 52

Číslo 2

Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce

Adresa redakce

Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk

Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 806/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

body o souřadnicích 48°50'58.832"N a 17°6'58.109"E; 48°50'56.326"N a 17°7'0.052"E; 48°50'56.535"N a 17°7'1.484"E (WGS-84). V jednom případě se podařilo prozkoumat i objekt s doklady pyrotechnologických aktivit, jež obsahoval mohutné několikanásobné mazanícové výmazy, ve výplni pak množství keramiky a rybích šupin (obr. 62). Raně středověká lokalita se nachází v trati Kapříška, kde se rozkládala zaniklá ves Kapříšče, zmiňovaná písemnými prameny již v první polovině 12. století.

Při výzkumu byly nalezeny 2 deponie s lidskými kostmi z několika jedinců, které lze hypoteticky datovat nejspíš do období mladšího novověku.

Štefánikova ulice, p. č. 8122. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

V souvislosti se stavbou polyfunkčního domu na p. č. 8122 proběhl v dubnu a červnu 2010 záchranný archeologický výzkum spočívající v dokumentaci výkopů pro základové pasy. Celkem zde byly zachyceny 4 pozitivní archeologické situace v okolí bodu na souřadnici 48°51'7.793"N a 17°7'39.995"E (WGS-84). Jednalo se o zahloubené objekty, kulturní vrstvy a cihelný sklep. Pozdně středověká keramika se spolu s raně novověkou keramikou nacházela ve 3 zahloubených objektech, ostatní objekty lze datovat do 19.–20. století. V zásepu jednoho z posledně jmenovaných objektů byla nalezena novověká keramická neglazovaná reliéfně zdobená dýmka s nápisy „KOLIN“ a „M M“ (obr. 64).

Při výkopu pro základy SV štítové zdi novostavby se podařilo narušit nezasypaný zrušený sklep na sousední parcele p. č. 203/3. Sklep se nacházel v přední části parcely a souvisel s dnes již zbořeným domem. Sklep obdélného půdorysu s rozměry 6,3×2,8 m je klenutý, vzděný z cihel novodobých formátů, delší osou vede souběžně s uliční čarou. Středověké a raně novověké nálezy mohou souviset se S hodonínským předměstím, jehož počátky zřejmě sahají až do středověku.

Ulice Horní Valy, p. č. 2879/150. Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

Při stavbě parkoviště před Domem kultury v Hodoníně na ulici Horní Valy byl v září 2010 proveden záchranný archeologický výzkum. Ve výkopu pro odvodňovací systém v okolí bodu na souřadnici 48°51'5.178"N a 17°7'58.362"E (WGS-84) došlo k narušení pozůstatků dvou lidských jedinců. Z prvního z nich se podařilo získat pouze lebku, kterou předali stavební dělníci s udáním přibližného místa nálezů. Pozůstatky druhé ho nebožtíka sice protnul výkop příčně ve střední partii, ovšem nenarušená část kosterních pozůstatků již byla dokumentována v původní poloze i s hrobovou jámou. Orientace hrobu byla Z–V s hlavou směřující k západu. Poloha kostry a zejména drobné zlomky keramických nádob nalezených v zásepu hrobu nepřímou datují uložení zemřelého do období pozdního středověku. Na základě antropologického určení Mgr. Lucie Konečné (PřF UK Brno) se u prvního zemřelého jedná o ženu ve věku nad 50 let, u druhého jedince „spíše o ženu“ ve věku 34–70 let.

Jelikož skrývka plochy pro parkoviště nedosahovala úrovně případných dalších hrobů a celý prostor byl výrazně narušen novodobou zástavbou domů, není jasné, zda se jedná o ojedinělé pohřby nebo o rozsáhlejší pohřebiště. Podobné pohřby, snad středověkého stáří, byly na-

lezeny počátkem 90. let 20. století, necelých 300 m severovýchodně, v místech bytového domu Pastelky (Škojec 1997, 348). Z novověkých staveb na kontrolované ploše staveniště lze jmenovat základy, cihelné sklepy, suterény a studny náležící domovní zástavbě z 20. století.

František Kostrouch

Literatura

Škojec, J. 1997: Archäologische Fundstätten und Funde im "Hinterland" des Burgwalls von Mikulčice I (Katastralgebiete Hodonín, Lužice, Mikulčice, Moravská Nová Ves). In: L. Poláček (ed.): *Studien zum Burgwall von Mikulčice II*, Brno, 343–397.

Resumé

Hodonín (Bez. Hodonín), Komenského Str. Spätmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), Masaryk Platz. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Friedhof. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín). Masaryk Platz, Národní Str. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), Masaryk Platz, Národní, Dobrovolského, Měšťanská, Sadová Str. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), Radniční Str. Frühmittelalter – Neuzeit. Siedlung, Stadt. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), Rybářská, Nábřeží Str. Frühmittelalter – Neuzeit. Siedlung, Stadt. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), „Starý cukrovar“. Frühmittelalter, Neuzeit ?. Siedlung. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), Štefánikova Str., Parz. Nr. 8122. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

Hodonín (Bez. Hodonín), Horní Valy Str., Parz. Nr. 2879/150. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

HOLŠTEJN (OKR. BLANSKO)

Hrad Holštejn – jeskyně Hladomorna, p. č. 34. Středověk. Hrad. Záchranný výzkum.

Akce proběhla na základě sondáže, která měla vést ke zpřístupnění domnělé podzemní chodby spojující hrad s bývalým hradním věžením – jeskyní Hladomornou. Ve spolupráci s OS Phoenix Holštejn byl v r. 2010 sondován z plošiny hradního návrší podzemní prostor, který byl lokalizován speleoalpinisty na základě výstupu do komínové části jeskyně Hladomorny. Místo propojení bylo vybráno na základě fotografické dokumentace, která poukázala na existenci volného komínu v podobě domnělé, uměle upravené podzemní chodby, směřující šikmo k povrchu hradního návrší. Místo sondáže bylo identifikováno pomocí kladiva, kterým se podařilo z podzemí prorazit stropní přepážku chodby až na povrch.

Otvírkou místa propojení bylo dosaženo větší dutiny, která byla zdánlivě ukončena závalem. Jeho následným vymáháním se ale podařilo dosáhnout ústí trativodné chodby, která přeházela z hlíny do pevného skalního masivu. Nejednalo se však o uměle raženou chodbu, ale o přírodní propastovitou jeskyni, která se asi po 25–30 m napojovala vysutě na hlavní dóm jeskyně Hladomorny.

Obr. 65. Holštejn. Zlomek okenní kružby nalezený při výzkumu propojení hradu s podzemní chodbou (foto P. Kos).
Abb. 65. Die Burg Holštejn. Mittelalterliches Maßwerk gefunden in der Höhle unter dem Burghof.

Lze s naprostou jistotou konstatovat, že jeskyně nebyla nikdy začleněna do systému hradu a jeho vězení. Její funkce mohla souviset snad pouze s odvodem přívalových vod, kdy sloužila jako kolektor dešťové stoky z prostoru dolního hradního nádvoří. Fragment zdiva, nalezený ve stěně kaverny, naznačuje možnost záměrného přezdění ústí trativodu již ve středověku. Nelze vyloučit, že k tomu došlo už ve století čtrnáctém, neboť poslední planýrka, kryjící korunu zdi, byla zakryta vrstvami, datovanými zlomky keramiky do 15. století.

Vznik odkryté sufozní kaverny, která byla objevena v ústí sondy, lze s velkou pravděpodobností spojit s obdobím po zasypání starého propadu a zplanýrování terénu někdy na počátku 15. stol. Její tvorba a rozšiřování pak probíhala prakticky až dodnes. Svědčí o tom objemná kumulace sedimentů, které byly ústím trativodu splaveny vertikální puklinou a redeponovány do nižšího patra jeskyně hned pod vchodem na dně sondy.

Petr Kos

Resumé

Holštejn (Bez. Blansko), Burg Holštejn – Hladomorna Höhle. Mittelalter, Burg, Rettungsgrabung.

HOSTIŠOVÁ (OKR. ZLÍN)

Intravilán obce. Středověk, novověk. Sídliště. Záchranný výzkum.

Během stavební činnosti, kterou představoval odkop zeminy pro oplocení domu č. p. 43, bylo strženo větší množství nadložních vrstev a rozrušeno propálené souvrství s větším množstvím keramiky. V horních vrstvách byla nejprve zachycena kamenná zídka mladšího datování (18.–19. století). Po začištění terénní situace byl pod zídkou zdokumentován profil, který obsahoval propálené, přibližně 1 m vysoké souvrství. Z výzkumu vyšlo najevo, že se jedná patrně o hospodářskou usedlost, která lehla popelem někdy v průběhu 16.–17. století. Kromě keramiky byl v propálených vrstvách nalezen také větší soubor železných předmětů, které patrně patřily k výbavě stavení (petlice, háky, kruhy). V hloubce kolem jednoho me-

Obr. 66. Hostišová. Keramický kahan zdobený radélkem. **Abb. 66.** Hostišová. Keramische Öllampe mit Rädchenverzierung.

tru byla zachycena 1–2 cm tenká hliněná krusta (udusaná podlaha), po jejímž rozebrání byly odkryty dva zahloubené objekty, obsahující keramiku z 16. století. Za pozornost rozhodně stojí nález několika torz keramických nádob a celého, radýlkem zdobeného kahanu s dvěma otvory pro zavěšení (obr. 66).

Ivan Čižmář

Resumé

Hostišová (Bez. Zlín), Intravillan. Mittelalter, Neuzeit. Siedlung, Rettungsgrabung.

HULÍN (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„U Isidorka“. Novověk. Silnice, úvoz. Záchranný výzkum.

V jižním úseku zkoumané plochy v sezóně 2010 porušoval novověký úvoz starší situace z doby bronzové (podrobněji viz kapitola Doba bronzová). Úvoz, zahlubující se k J konci jižního úseku, byl změřen v délce 105 m. Při J okraji výzkumu se zahluboval až 0,9 m pod úroveň podlahy. Cesta, vedená od Břestu do Hulína po okraji terénní terasy, klesala v tomto prostoru k nivě drobné vodoteče. Na mapách I. vojenského mapování (list č. 68) je tato cesta uvedena. Na mapě II. vojenského mapování (list O-9-VI) je již zachyceno přemostění potoka a S od něj, v místech referovaného výzkumu, zakreslen úvoz. Je zřejmé, že komunikace byla v této trase používána minimálně od 18. století.

Miroslav Daňhel

Resumé

Hulín (Bez. Kroměříž), „U Isidorka“. Landstraße, Hohlweg. Rettungsgrabung.

HULÍN (OKR. KROMĚŘÍŽ)

„Višňovce“. Středohradištní období. Sídliště, pohřebiště. Záchranný výzkum.

Od února do června 2010 proběhla 3. etapa výzkumu na nově budované komunikaci RK55 v místě pod zruše-